

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

13 октомври 2011 година *

По дело C-439/09

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Cour d'appel de Paris (Франция) с акт от 29 октомври 2009 г., постъпил в Съда на 10 ноември 2009 г., в рамките на производство по дело

Pierre Fabre Dermo-Cosmétique SAS

срещу

Président de l'Autorité de la Concurrence,

Ministre de l'Économie, de l'Industrie et de l'Emploi,

в присъствието на:

Ministère public,

* Език на производството: френски.

Европейска комисия,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н К. Lenaerts, председател на състав, г-н Е. Juhász (докладчик),
г-н G.Arestis, г-н Т. von Danwitz и г-н D. Šváby, съдии,

генерален адвокат: г-н J. Mazák,
секретар: г-жа R. Şereş, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 11 ноември 2010 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Pierre Fabre Dermo-Cosmétique SAS, от адв. J. Philippe, avocat,

— за Président de l'Autorité de la Concurrence, от г-н В. Lasserre и г-н F. Zivy, както и г-жа I. Luc и г-жа L. Gauthier-Lescor,

— за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-н J. Gstalter, в качеството на представители,

- за италианското правителство, от г-н M. Massella Ducci Teri, avvocato dello Stato,

- за полското правителство, от г-н M. Szpunar, в качеството на представител,

- за Европейската комисия, от г-н P.J.O. Van Nuffel и г-н A. Bouquet, в качеството на представители,

- за Надзорния орган на ЕАСТ, от г-н O. Einarsson и г-жа F. Simonetti, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 3 март 2011 г.,

постанови настоящото

Решение

- ¹ Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 81, параграфи 1 и 3 ЕО и на Регламент (ЕО) № 2790/1999 на Комисията от 22 декември 1999 година за прилагането на член 81, параграф 3 от Договора за категориите вертикални споразумения и съгласувани практики (ОВ L 336, стр. 21; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 66).

- 2 Запитването е отправено по повод на подадена от дружеството Pierre Fabre Dermo-Cosmétique SAS (наричано по-нататък „Pierre Fabre Dermo-Cosmétique“) жалба за отмяна и при условията на евентуалност — за изменение на Решение № 08-D-25 от 29 октомври 2008 г. (наричано по-нататък „спорното решение“) на Conseil de la concurrence [Съвет по конкуренцията] (понастоящем, считано от 13 януари 2009 г., Autorité de la concurrence [Орган по конкуренцията]) относно наложената от Pierre Fabre Dermo-Cosmétique и съдържаща се в неговите договори за селективна дистрибуция забрана дистрибуторите, които то предварително е избрало да оторизира, да продават чрез интернет козметичните му продукти и продукти за лична хигиена, като това нарушава разпоредбите на член L 420-1 от Търговския кодекс, както и на член 81 ЕО.

Правна уредба

Правна уредба на Съюза

- 3 Съображение 10 от Регламент № 2790/1999 уточнява:

„Настоящият регламент не следва да изключва вертикалните споразумения, съдържащи ограничения, които не са необходими за постигането на положителните резултати, упоменати по-горе; по-специално вертикални споразумения, съдържащи определени видове строги антиконкурентни ограничения, каквито са минималните и фиксирани цени за препродажба, както и определени видове териториална защита, следва да бъдат изключени от облекчението на блоковото изключение, установено с настоящия регламент, независимо от пазарния дял на съответните предприятия“.

- 4 Член 1, буква г) от Регламент № 2790/1999 определя „селективна дистрибуторска система“ като „дистрибуторска система, в която дистрибуторът предприема продажба на договорните стоки или услуги, било пряко или косвено, само на дистрибутори, избрани въз основа на определени критерии, и в която тези дистрибутори не могат да продават такива стоки или услуги на неоторизирани дистрибутори“.
- 5 Член 2, параграф 1 от Регламент № 2790/1999 гласи:

„В съответствие с член 81, параграф 3 от Договора [член 101, параграф 3 ДФЕС] и съгласно разпоредбите на настоящия регламент е постановено, че член 81, параграф 1 от Договора [член 101, параграф 1 ДФЕС] няма да се прилага към споразумения или съгласувани практики, сключени между две или повече предприятия, всяко от които функционира, за целите на споразумението, на различно ниво от производствената верига или от дистрибуторската мрежа, и съгласно условията, при които страните могат да купуват, продават или препродават определени стоки или услуги („вертикални споразумения“).

Това изключение се прилага, доколкото такива споразумения съдържат ограничения за конкуренцията, попадащи в приложното поле на член 81, параграф 1 [член 101, параграф 1 ДФЕС] („вертикални ограничения“).

- 6 По смисъла на член 3, параграф 1 от същия регламент „[...] изключението, предвидено в член 2, се прилага, при условие че пазарният дял, притежаван от доставчика, не надвишава 30% от релевантния пазар, на който той продава договорните стоки или услуги“.

- 7 Член 4 от Регламент № 2790/1999 предвижда, че изключението от установената в член 81, параграф 1 ЕО [член 101, параграф 1 ДФЕС] забрана не се прилага към вертикални споразумения, които пряко или косвено, независимо от или в комбинация с други фактори под контрола на страните, имат за предмет:

„[...]

- в) ограничаването на активните или пасивните продажби на крайните потребители от страна на членовете на селективна дистрибуторска система, функционираща на етапа на търговия на дребно, без да се нарушава възможността да бъде забранено на член на системата да действа [от] неразрешено място на установяване;

[...]“.

Национална правна уредба

- 8 Член L 420-1 от френския Търговски кодекс гласи:

„Забранени са, дори чрез прякото или непряко посредничество на установено извън Франция дружество от групата, съгласувани действия, спогодби, изрични или мълчаливи картели или съглашения, когато имат за цел или могат да имат за резултат предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията на даден пазар, по-специално когато са насочени към:

1. Ограничаване на достъпа до пазара или свободното упражняване на конкуренцията от други предприятия;

2. Възпрепятстване на определянето на цените от свободния пазарен механизъм, като изкуствено се благоприятства тяхното увеличение или намаление;
3. Ограничаване или контролиране на производството, пазарите, инвестициите или техническия прогрес;
4. Поделяне на пазарите или на източниците за снабдяване“.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

- 9 Pierre Fabre Dermo-Cosmétique е едно от дружествата, принадлежащи към групата Pierre Fabre. То има за дейност производството и търговското предлагане на козметични продукти и продукти за лична хигиена и разполага с няколко дъщерни дружества, сред които по-специално са лабораториите Klorane, Ducray, Galenic и Avène, чиито козметични продукти и продукти за лична хигиена се продават — под тези марки и в по-голямата си част с посредничеството на фармацевти — на френския, както и на европейския пазар.
- 10 Разглежданите продукти са козметични продукти и продукти за лична хигиена, които не попадат в категорията на лекарствата и поради това остават извън монопола на фармацевтите, предвиден от Кодекса за обществено здраве.
- 11 Групата Pierre Fabre е притежавала 20% от френския пазар на тези продукти за 2007 г.

- 12 Договорите за дистрибуция на посочените продукти във връзка с марките „Klorane“, „Ducray“, „Galenic“ и „Avène“ уточняват, че продажбите следва да се извършват изключително в реален търговски обект в задължителното присъствие на квалифициран фармацевт.
- 13 Членове 1.1 и 1.2 от общите условия за дистрибуция и продажба на марките уточняват:

„Оторизираният дистрибутор трябва да докаже, че в обекта му непрекъснато и през цялото работно време присъства най-малко едно лице, получило при обучението си специална квалификация, за да:

придобива пълно познаване на техническите и научни характеристики на продуктите [...], необходимо за доброто изпълнение на задълженията, свързани с упражняването на професията [...]

предоставя обичайно и постоянно на потребителя пълна информация относно доброто използване на продуктите [...]

препоръчва веднага в самия търговски обект продукта [...], който е най-подходящ за разрешаване на описания му конкретен проблем, свързан с хигиената или грижите, по-специално за кожата, косата или ноктите.

За целта това лице трябва да има диплома за висше фармацевтично образование, издадена или призната във Франция [...].

Оторизираният дистрибутор трябва да поеме ангажимент да доставя продуктите [...] само в реален и конкретно посочен търговски обект [...].“

- 14 Тези изисквания de facto изключват всякаква форма на продажба чрез интернет.
- 15 С решение от 27 юни 2006 г. Органът по конкуренцията се сезира служебно за практики, прилагани в сектора на дистрибуцията на козметичните продукти и продуктите за лична хигиена.
- 16 С решение № 07-D-07 от 8 март 2007 г. Органът по конкуренцията приема и прави задължителни ангажиментите, предложени от всички засегнати предприятия, с изключение на Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, изразяващи се в това да изменят техните договори за селективна дистрибуция, за да предвидят възможността членовете на тяхната мрежа при определени условия да продават продуктите си чрез интернет. Що се отнася до Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, откритата спрямо него процедура следва своя ход.
- 17 В хода на административното производство Pierre Fabre Dermo-Cosmétique обяснява, че по своето естество разглежданите продукти изискват физическото присъствие на квалифициран фармацевт в мястото на продажба през цялото работно време, така че клиентът да може при всички обстоятелства да поиска и да получи индивидуално насоченото мнение на специалист, основаващо се на прякото наблюдение върху кожата, косата и скалпа на клиента.
- 18 Като се отчита възможността от засягане на търговията между държавите членки, Органът по конкуренцията анализира въпросната практика с оглед разпоредбите на френското право на конкуренцията и правото на конкуренцията на Съюза.
- 19 В спорното решение Органът по конкуренцията най-напред отбелязва, че тази забрана за продажба чрез интернет е равносилна на ограничение на търговската свобода на дистрибуторите на Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, тъй като се изключва определен начин за търговско предлагане на неговите продукти. Освен това тази забрана ограничава избора на потребителите, желаещи да правят покупки чрез интернет, и на последно място, възпрепятства продажбите на крайните потребители, които не се намират във „физическата“ зона, в която

живее потенциалната клиентела на оторизирания дистрибутор. Според посочения орган тази забрана непременно има за цел ограничаването на конкуренцията, което се наслажда към ограничаването, вътрешноприсъщо на самия избор от производителя на селективна дистрибуторска система, която ограничава броя на дистрибуторите, оторизирани да разпространяват продуктите, и не позволява на дистрибуторите да продават продукта на неоторизирани дистрибутори.

- 20 Тъй като пазарният дял на Pierre Fabre Dermo-Cosmétique е по-малък от 30%, Органът по конкуренцията разглежда дали ограничителната за конкуренцията практика може да се ползва от груповото освобождаване, предвидено от Регламент № 2790/1999. Макар обаче практиката да се забраняват продажбите чрез интернет да не се споменава изрично в този регламент, тя е равностойна на забрана на активните и пасивните продажби. Следователно практиката попада в приложното поле на член 4, буква в) от посочения регламент, който изключва от облекчението на автоматичното групово освобождаване ограниченията на активни или пасивни продажби от членовете на дадена селективна дистрибуторска система.
- 21 Според Органа по конкуренцията забраната на продажба чрез интернет не изпълнява условията на изключението, предвидено в член 4, буква в) от Регламент № 2790/1999, съгласно който тези ограничения на продажбите не засягат възможността да бъде забранено на член на системата да действа „[от] неразрешено място на установяване“. Всъщност интернет не бил място на търговско предлагане, а алтернативен начин за продажба, използван както директно — продажба в магазин или продажбата по пощата от дистрибуторите в мрежа, които разполагат с реални търговски обекти.
- 22 Освен това Органът по конкуренцията отбелязва, че Pierre Fabre Dermo-Cosmétique не е доказало, че може да се ползва от индивидуално освобождаване по член 81, параграф 3 ЕО и по член L 420-4, параграф 1 от Търговския кодекс.

- 23 В това отношение посоченият орган отхвърля довода на Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, според който забраната на продажба чрез интернет всъщност допринасяла за подобряване на разпространението на дермокозметични продукти, способствайки за избягването на рисковете от фалшифициране и от паразитизъм между регистрираните аптеки. Направеният от Pierre Fabre Dermo-Cosmétique избор на селективна дистрибуторска система, характеризираща се с присъствието на фармацевт в местата за продажба, гарантирала, че консултантската услуга ще се предоставя във всички оторизирани аптеки и че всяка от тях ще поеме нейната цена.
- 24 В отговор на довода на Pierre Fabre Dermo-Cosmétique относно необходимостта от физическото присъствие на фармацевт при покупката на някой от разглежданите продукти с цел да се гарантира благосъстоянието на потребителя, Органът по конкуренцията най-напред отбелязва, че съответните продукти не са лекарства. С оглед на това специфичната правна уредба, на която те са обект, се отнася до нормите, прилагани при тяхното производство, а не при дистрибуцията им, която е свободна, и освен това поставянето на диагноза не влиза в правомощията на фармацевт, доколкото за това е оторизиран единствено лекарят. По-нататък Органът по конкуренцията транспонира по отношение на разглежданите продукти съдебната практика, произтичаща от дело Deutscher Apothekerverband (Решение от 11 декември 2003 г., C-322/01, Recueil, стр. I-14887) и отнасяща се до въведените ограничения за дистрибуцията чрез интернет на отпускани без лекарско предписание лекарствени продукти.
- 25 Според Органа по конкуренцията Pierre Fabre Dermo-Cosmétique не доказва също по какъв начин визуалният контакт между фармацевта и ползвателите на продукта щял да позволи да се осигури „козметологичната бдителност“, която налагала на професионалистите в областта на здравеопазването да констатират и сигнализират нежелателните ефекти на козметичните продукти. Всъщност негативните ефекти на разглежданите продукти могли да се наблюдават едва след използването на продукта, а не в момента на закупуването му. В случай на проблеми, свързани с неговото използване, пациентът ще бъде склонен да се консултира с лекар.
- 26 В отговор на последния довод на Pierre Fabre Dermo-Cosmétique Органът по конкуренцията не приема за релевантен факта, че дистрибуцията чрез интернет

нямало да доведе до понижаване на цената. Ползата за потребителя не се състояла единствено в понижаване на цената, а и в подобряването на предлаганата от дистрибуторите услуга, включително по-специално възможността за поръчване на продуктите от разстояние, без ограничение във времето, с лесен достъп до информацията относно продуктите и когато се позволява сравнение на цените.

27 При това положение Органът по конкуренцията стига до извода, че наложената от Pierre Fabre Dermo-Cosmétique забрана на неговите оторизирани дистрибутори да продават посредством интернет представлява ограничение на конкуренцията, което противоречи на член 81 ЕО и на член L 420-1 от Търговския кодекс, задължава дружеството да премахне от договорите си за селективна дистрибуция всички условия, равносилни на забрана за продажба чрез интернет на неговите козметични продукти и продукти за лична хигиена, и изрично да предвиди в своите договори възможност на дистрибуторите му да използват този метод на разпространение. Pierre Fabre Dermo-Cosmétique е осъдено да заплати глоба в размер на 17 000 EUR.

28 На 24 декември 2008 г. Pierre Fabre Dermo-Cosmétique подава до Cour d'appel de Paris [Апелативен съд на Париж] жалба за отмяна и — при условията на евентуалност — за изменение на спорното решение. Същевременно Pierre Fabre Dermo-Cosmétique моли първия председател на този съд да постанови спиране на изпълнението на спорното решение. В подкрепа на своята жалба Pierre Fabre Dermo-Cosmétique по принцип изтъква, че спорното решение е опорочено от грешка при прилагане на правото, доколкото лишава спорната практика както от възможността да се ползва от груповото освобождаване, предвидено в Регламент № 2790/1999, така и от възможността да се ползва от индивидуалното освобождаване, предвидено в член 81, параграф 3 ЕО.

29 На 18 февруари 2009 г. първият председател на Cour d'appel de Paris нарежда спиране на изпълнението на разпорежданията, произнесени от Органа по конкуренцията спрямо Pierre Fabre Dermo-Cosmétique, докато запитващата юрисдикция се произнесе по основателността на жалбата.

- 30 След като припомня мотивите на спорното решение, както и съдържанието на писменото становище, представено от Европейската комисия по силата на Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 от Договора (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167), в своя акт за преюдициално запитване *Cour d'appel de Paris* все пак отбелязва, че нито насоките на Комисията, нито становището на тази институция имат обвързващ характер за националните юрисдикции.
- 31 При тези обстоятелства *Cour d'appel de Paris* решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Общата и абсолютна забрана за продажба чрез интернет на крайните потребители на стоки — предмет на споразумение за дистрибуция, наложена на оторизираните дистрибутори в рамките на мрежа за селективна дистрибуция, съставлява ли в действителност тежко ограничение на конкуренцията с оглед на целта по смисъла на член 81, параграф 1 от Договора за ЕО [член 101, параграф 1 ДФЕС], което не се ползва от предвиденото в Регламент № 2790/1999 групово освобождаване, но което евентуално може да се ползва от индивидуално освобождаване по член 81, параграф 3 от Договора за ЕО [член 101, параграф 3 ДФЕС]?“.

По преюдициалния въпрос

- 32 В самото начало следва да се отбележи, че нито член 101 ДФЕС, нито Регламент № 2790/1999 се позовават на понятието за тежко ограничение на конкуренцията.

- 33 При тези условия преюдициалният въпрос следва да се разбира в смисъл, че целта му е да се установи, на първо място, дали разглежданата в спора по главното производство договорна клауза представлява ограничение на конкуренцията „с оглед на целта“ по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС; на второ място, дали договор за селективна дистрибуция, съдържащ подобна клауза — в хипотезата, че той попада в приложното поле на член 101, параграф 1 ДФЕС — може да се ползва от въведеното с Регламент № 2790/1999 групово освобождаване и, на трето място, дали когато груповото освобождаване е неприложимо, посоченият договор все пак би могъл да се ползва от правното изключение по член 101, параграф 3 ДФЕС.

Относно квалифицирането на ограничението по спорната договорна клауза като ограничение на конкуренцията с оглед на целта

- 34 В самото начало следва да се напомни, че за да попада в обхвата на забраната, съдържаща се в член 101, параграф 1 ДФЕС, дадено споразумение трябва да има „за своя цел или резултат предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията в рамките на вътрешния пазар“. Според постоянната съдебна практика след Решение от 30 юни 1966 г. по дело LTM (56/65, Recueil, стр. 359) алтернативният характер на това условие, посочен със съюза „или“, води на първо място до необходимостта да се разгледа самата цел на споразумението, като се има предвид икономическият контекст, в който то трябва да се прилага. Когато антиконкурентната цел на дадено споразумение е установена, не е необходимо да се разглеждат последиците, които то има за конкуренцията (вж. Решение от 6 октомври 2009 г. по дело GlaxoSmithKline Services и др./Комисия и др., С-501/06 Р, С-513/06 Р, С-515/06 Р и С-519/06 Р, Сборник, стр. I-9291, точка 55, както и цитираната съдебна практика).
- 35 За да се прецени дали договорната клауза съдържа ограничение на конкуренцията „с оглед на целта“, следва да се разгледат съдържанието на клаузата, целите, които тя се стреми да постигне, както и икономическият и правен контекст, в който тя се вписва (вж. Решение по дело GlaxoSmithKline Services и др./Комисия и др., посочено по-горе, точка 58, както и цитираната съдебна практика).

- 36 Относно продажбите на козметичните продукти и продуктите за лична хигиена от марките „Avène“, „Klorane“, „Galénic“ и „Ducray“ разглежданите договори за селективна дистрибуция предвиждат, че тези продажби трябва да се извършват в реален обект, критериите за който са прецизно определени, и в задължителното присъствие на квалифициран фармацевт.
- 37 Според запитващата юрисдикция изискването за задължителното присъствие на квалифициран фармацевт в реален търговски обект de facto забранява на оторизирани дистрибутори всяка форма на продажба чрез интернет.
- 38 Както отбелязва Комисията, като de facto изключва даден способ за търговско предлагане на продукти, който не изисква физическото придвижване на клиента, разглежданата договорна клауза съществено намалява възможността оторизиран дистрибутор да продава продуктите, които са предмет на договора, на клиентите извън отредената му по договор територия или сфера на дейност. Следователно клаузата е в състояние да ограничи конкуренцията в този сектор.
- 39 Що се отнася до споразуменията, които представляват селективна дистрибуторска система, Съдът вече е посочил, че такива споразумения задължително оказват влияние на конкуренцията в рамките на общия пазар (Решение от 25 октомври 1983 г. по дело AEG-Telefunken/Комисия, 107/82, Recueil, стр. 3151, точка 33) и поради това, при липса на обективна обосновка, по принцип следва да се считат за „ограничения с оглед на целта“.
- 40 Въпреки това в практиката си Съдът приема, че съществуват законосъобразни изисквания, като например поддържането на специализирана търговия, намираща се в състояние да предоставя специализирани услуги, свързани с висококачествени и високотехнологични продукти, които оправдават намаляване на ценовата конкуренция в полза на конкуренция, насочена към елементи, които са различни от цените. Следователно системите за селективна дистрибуция, поради това че имат за цел постигането на законосъобразен резултат, който е в състояние да подобри конкуренцията там, където тя се осъществява не само

на ниво на цените, представляват елемент от конкуренцията, който отговаря на изискванията на член 101, параграф 1, ДФЕС (Решение по дело AEG-Telefunken/Комисия, посочено по-горе, точка 33).

- 41 В това отношение Съдът вече е отбелязал, че организирането на такава мрежа не попада в приложното поле на забраната по член 101, параграф 1 ДФЕС, стига търговците на дребно да се избират въз основа на обективни качествени критерии, които са определени по еднакъв начин за всички потенциални търговци на дребно и не се прилагат по дискриминационен начин, свойствата на разглеждания продукт да налагат такава мрежа за дистрибуция, за да се запази неговото качество и да се осигури надлежната му употреба, и на последно място определените критерии да не отиват отвъд това, което е необходимо (Решение от 25 октомври 1977 г. по дело Metro SB-Großmärkte/Комисия, 26/76, Recueil, стр. 1875, точка 20, както и Решение от 11 декември 1980 г. по дело L'Oréal, 31/80, Recueil, стр. 3775, точки 15 и 16).
- 42 Макар че от компетентност на запитващата юрисдикция е да провери дали разглежданата договорна клауза, de facto забраняваща всички форми на продажба чрез интернет, може да се обоснове от законосъобразна цел, Съдът следва с оглед на това да предостави на запитващата юрисдикция насоките за тълкуване на правото на Съюза, които ѝ позволяват да се произнесе (вж. Решение по дело L'Oréal, посочено по-горе, точка 14).
- 43 Наистина не се спори по това, че в рамките на мрежата за селективна дистрибуция на Pierre Fabre Dermo-Cosmétique търговците на дребно се избират въз основа на обективни качествени критерии, които са определени по еднакъв начин за всички потенциални търговци на дребно. Въпреки това следва да се провери още дали ограниченията на конкуренцията преследват по пропорционален начин законосъобразните цели, съответстващи на изложените в точка 41 от настоящото решение съображения.
- 44 В това отношение следва да се подчертае, че с оглед на свободите на движение Съдът не приема доводите относно необходимостта да се предоставя индивидуално насочен съвет на клиента и да се осигурява неговата защита срещу

неправилно използване на продукти, в рамките на продажбата на лекарствени продукти, които не са отпускани по лекарско предписание, и на контактни лещи, за да се обоснове забрана за продажба чрез интернет (вж. в този смисъл Решение по дело Deutscher Apothekerverband, посочено по-горе, точки 106, 107 и 112, както и Решение от 2 декември 2010 г. по дело Ker-Optika, C-108/09, Сборник, стр. I-12213, точка 76).

45 Pierre Fabre Dermo-Cosmétique се позовава и на необходимостта от запазване на престижния имидж на разглежданите продукти.

46 Целта по запазване на престижния имидж не би могла да представлява законсъобразна цел за ограничаване на конкуренцията и при това положение не може да обоснове, че преследваща такава цел договорна клауза не попада в приложното поле на член 101, параграф 1 ДФЕС.

47 Въз основа на гореизложените съображения на първата част от преюдициалния въпрос следва да се отговори, че член 101, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че съществуваща в рамките на селективна дистрибуторска система договорна клауза, която изисква продажбите на козметични продукти и продукти за лична хигиена да се извършват в реален обект в задължителното присъствие на квалифициран фармацевт, водеща до забраната на използването на интернет за тези продажби, представлява ограничение с оглед на целта по смисъла на тази разпоредба, ако вследствие на индивидуална и конкретна преценка на съдържанието и целта на тази договорна клауза и на икономическия и правен контекст, в който тя се вписва, изглежда, че с оглед на свойствата на разглежданите продукти тази клауза не е обективно обоснована.

Относно възможността за групово освобождаване или за индивидуално освобождаване

- 48 В случай че бъде установено, че споразумение или договорна клауза ограничава конкуренцията по смисъла на член 101, параграф 1 ДФЕС, задача на запитващата юрисдикция ще бъде да разгледа дали са налице условията по параграф 3 от този член.
- 49 Възможността за индивидуално възползване от предвиденото в член 101, параграф 3 ДФЕС правно изключение произтича пряко от Договора. Тя не се оспорва в нито едно от представените пред Съда становища. Тази възможност е открита и за жалбоподателя в главното производство.
- 50 За сметка на това, като се има предвид, че в това отношение Съдът не разполага с достатъчно данни, за да прецени дали договорът за селективна дистрибуция отговаря на условията по член 101, параграф 3 ДФЕС, Съдът не може да предостави допълнителни указания на запитващата юрисдикция.
- 51 Що се отнася до възможността договорът за селективна дистрибуция да се ползва от груповото освобождаване по Регламент № 2790/1999, следва да се отбележи, че категориите вертикални споразумения, които могат да се ползват от него, са дефинирани от Комисията в посочения регламент въз основа на разрешението на Съвета, съдържащо се в Регламент № 19/65/ЕИО на Съвета от 2 март 1965 година за прилагането на член [81], параграф 3 от Договора по отношение на определени категории споразумения и съгласувани практики (ОВ 36, 1965 г., стр. 533; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 6).
- 52 По силата на членове 2 и 3 от Регламент № 2790/1999 в рамките на селективна дистрибуторска система даден доставчик по принцип може да се ползва от освобождаване, когато неговият пазарен дял не надвишава 30%. От представената на Съда преписка е видно, че пазарният дял на Pierre Fabre Dermo-Cosmétique

не надвишава този праг. За сметка на това, в приложение на член 2 от Регламент № 19/65 въпросният регламент изключва определени видове ограничения с тежки антиконкурентни последиствия, независимо от пазарния дял на съответните предприятия.

- 53 В този смисъл от член 4, буква в) от Регламент № 2790/1999 следва, че изключението не се прилага към вертикалните споразумения, които пряко или косвено, независимо от или в комбинация с други фактори под контрола на страните, имат за предмет ограничаването на активните или пасивните продажби на крайните потребители от страна на членовете на селективна дистрибуторска система, функциониращи на етапа на търговия на дребно, без да се нарушава възможността да бъде забранено на член на системата да действа от неразрешено място на установяване.
- 54 Договорна клауза като разглежданата в главното производство, която *de facto* забранява интернет като способ за търговско предлагане, най-малкото има за цел да ограничи пасивните продажби на крайните потребители, желаещи да правят покупки чрез интернет и намиращи се извън физическата зона, в която живее потенциалната клиентела на съответния член на селективната дистрибуторска система.
- 55 Според Pierre Fabre Dermo-Cosmétique забраната да се продават чрез интернет продуктите, които са предмет на договора, е равностойна обаче на забрана да се действа от неразрешено място на установяване. Като се има предвид, че при това положение са изпълнени условията за изключението, предвидени *in fine* от разпоредбата, цитирана в точка 53, посоченият член 4 не бил приложим спрямо него.
- 56 Следва да се констатира, че като упоменава „място на установяване“, член 4, буква в) от Регламент № 2790/1999 има предвид единствено търговски обекти, където се практикуват директни продажби. Възникващият въпрос е дали този термин посредством широко тълкуване би могъл да включва мястото, от което се предоставят услугите за продажба чрез интернет.

- 57 Във връзка с този въпрос следва да се отбележи, че тъй като дадено предприятие при всички обстоятелства има възможността да изтъкне на индивидуално основание приложимостта на правното изключение по член 101, параграф 3 ДФЕС, като по този начин неговите права могат да бъдат запазени, не следва да се дава широко тълкуване на разпоредбите, които включват споразуменията или практиките в груповото освобождаване.
- 58 При това положение договорна клауза като разглежданата в главното производство, която *de facto* забранява интернет като способ за търговско предлагане, не би могла да се счита за клауза, която забранява на членовете на съответната селективна дистрибуторска система да действат от неразрешено място на установяване по смисъла на член 4, буква в) от Регламент № 2790/1999.
- 59 Предвид изложените дотук съображения на втората и третата част от поставения въпрос следва да се отговори, че член 4, буква в) от Регламент № 2790/1999 трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в член 2 от посочения регламент групово освобождаване не се прилага спрямо договор за селективна дистрибуция, който съдържа клауза, *de facto* забраняваща интернет като способ за търговско предлагане на продуктите, които са предмет на договора. За сметка на това, подобен договор може да се ползва на индивидуално основание от приложимостта на правното изключение по член 101, параграф 3 ДФЕС, ако са налице условията на тази разпоредба.

По съдебните разноси

- 60 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Член 101, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че съществуваща в рамките на селективна дистрибуторска система договорна клауза, която изисква продажбите на козметични продукти и продукти за лична хигиена да се извършват в реален обект в задължителното присъствие на квалифициран фармацевт, водеща до забраната на използването на интернет за тези продажби, представлява ограничение с оглед на целта по смисъла на тази разпоредба, ако вследствие на индивидуална и конкретна преценка на съдържанието и целта на тази договорна клауза и на икономическия и правен контекст, в който тя се вписва, изглежда, че с оглед на свойствата на разглежданите продукти тази клауза не е обективно обоснована.

Член 4, буква в) от Регламент (ЕО) № 2790/1999 на Комисията от 22 декември 1999 година за прилагането на член 81, параграф 3 от Договора за категориите вертикални споразумения и съгласувани практики трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в член 2 от посочения регламент групово освобождаване не се прилага спрямо договор за селективна дистрибуция, който съдържа клауза, de facto забраняваща интернет като способ за търговско предлагане на продуктите, които са предмет на договора. За сметка на това, подобен договор може да се ползва на индивидуално основание от приложимостта на правното изключение по член 101, параграф 3 ДФЕС, ако са налице условията на тази разпоредба.

Подписи